

Vogelringstation Oud Valkeveen 1^e periode 2013

Rudy Schippers

Na bijna 17 jaar vogels te hebben kunnen ringen op landgoed Oud Naarden, is daar een eind aan gekomen, zoals beschreven in De Korhaan van april dit jaar. Omdat de toegang tot de ringbaan niet langer mogelijk is via landgoed Oud Naarden heeft Staatsbosbeheer (SBB) als eigenaar van de rietvelden ons gevraagd om een paar honderd meter verderop een nieuwe vinkenbaan op te zetten met entree via de Zuiderzeeweg. Hoewel dat voor SBB een kleine wijziging betekent, omdat wij wat hen betreft op hetzelfde terrein blijven opereren, was dat voor het Vogelringstation een gigantische klus om al de spullen weg te halen en opnieuw enkele honderden meters verderop op te bouwen. Vooral het overzetten van de meer dan 100 meter aan houten vlonders bleek een mega klus te zijn omdat vochtig hout wel heel erg zwaar is.

Heropbouw van de vlonders: v.l.n.r.: Mathijs Bakker, Tim Kreetz, Harry De Rooij en Pascal Gijsen

De bedoeling is dat er op Oud Valkeveen niet alleen gebruik gemaakt kan worden van mistnetten zoals op Oud Naarden, maar ook van andere vangmiddelen zoals slagnetten en klapkooitjes, waarmee het een echte vinkenbaan kan worden. Helaas zal het een stuk moeilijker worden om gasten te ontvangen, omdat de rietvelden niet vrij toegankelijk zijn.

Op 1 april werd voor het eerst op de nieuwe locatie geringd, waar gelijk al een uitzonderlijk witte boomkruiper gevangen werd. Die had ook nog eens een 'trapje' met een zwart vierkantje waardoor er in eerste instantie gedacht werd aan een taigaboomkruiper. Op

waarneming.nl werd deze vangst ook als zodanig goedgekeurd, maar bij nadere studie bleek het toch om een gewone boomkruiper te gaan.

'Witte' boomkruiper

Op 14 april hadden we met 41 tjtjaffen een record, meer dan we ooit op een dag op Oud Naarden gevangen hebben. Mogelijk kwam dat door het mooie windstille weer na vele dagen van stormachtige wind uit het oosten. Op die dag kregen we ook de eerste zwartkop in het net.

Het lentegevoel werd de week daarna nog duidelijker doordat een aantal zomergasten inmiddels gearriveerd waren. Bij aankomst in de vroege ochtend werden we verwelkomd door een luid zingende nachtegaal in het struikgewas rondom de ringkeet en even later vingen wij de eerste rietzangers, kleine karekieten en een snor. Net als op diverse andere ringstations mochten wij die dag de eerste braamsluiper verwelkomen, die kennelijk net was teruggekomen van zijn overwintering in Oost Afrika.

Braamsluiper

Hoewel het voorjaar bij ons uitzonderlijk droog en koel was, bleek dat een stuk minder problematisch in zuidelijker landen, waardoor veel vogels in Nederland arriveerden op een moment dat er maar weinig voedsel voorhanden was, omdat er nog nauwelijks bladeren aan de bomen waren en daardoor ook vrijwel geen insecten. De verhalen waarbij ooievaars hun jongen niet konden voeren en roofvogels niet toekwamen aan het bouwen van een nest wegens gebrek aan prooidieren zullen inmiddels bekend zijn.

De eerste kleine karekieten die eind april op Oud Valkeveen aankwamen, troffen alleen oud en dor riet aan en niet het jonge groene riet met daarin de door hen zo gewaardeerde bladluizen. Voor de schaarse andere insecten moesten ze concurreren met de eveneens gearriveerde zwartkoppen, grasmussen en tuinfluiters. De eerste blauwborst van het jaar ving wij op 5 mei in het riet.

Blauwborst man

Appelvinken hebben nu minder moeite met het vinden van voedsel, want er waren volop knoppen waar ze zich aan tegoed konden doen, zoals die van de esdoorns in het jonge bos grenzend aan de Zuiderzeeweg, waar we eveneens netten hebben uitstaan en een vrouwtje konden ringen.

Appelvink vrouw

De nachtegaal die de afgelopen weken zo mooi zong vlakbij de ringkeet was op 12 mei nog maar sporadisch te horen, hoewel er op twee andere plaatsen nog wel nachtegelen aan het zingen waren. Aan de broedvlek van een gevangen vrouwtje te zien, bleek dat zij inmiddels op eieren zat, wat mogelijk verklaart waarom er nauwelijks meer gezongen werd.

'Onze' nachtegaal

Deze week bleken ook de bosrietzangers weer terug te zijn uit hun overwinteringsgebied in Oost en Zuidelijk Afrika. Dat is ongeveer twee weken eerder dan in voorgaande jaren. Zij zongen volop en we waren die dag in staat om drie vogels van een ring te voorzien.

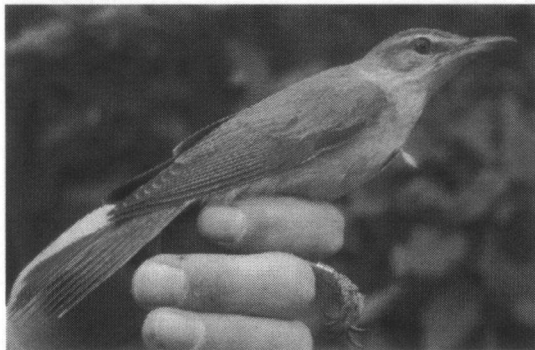
Op 19 mei was het nog steeds aanzienlijk koeler dan gebruikelijk, wat ook bleek uit de aantallen gevangen vogels, ongeveer de helft van wat we vorig jaar op Oud Naarden ving. Toen was het riet inmiddels hoger dan een meter, terwijl het op 19 mei 2013 slechts op ongeveer 35 cm hoog stond. Hoewel we maar 57 vogels ving bestond dat aantal uit 17 verschillende soorten. Hieronder een nieuwe soort voor de ringbaan namelijk een spotvogel, die vanuit het net luid riep en gelijk herkenbaar was aan zijn oranje bek. Twee weken later hadden we nogmaals het geluk om een spotvogel te mogen ringen.

Spotvogel

Het vrouwtje van de nachtegaal, die we voor het eerst op 21 april bij de ringkeet hoorden, werd weer teruggevangen. Bij de eerste vangst konden we al constateren dat zij op eieren zat en deze keer bleek dat de broedvlek inmiddels gerimpeld was, wat een indicatie is dat de eieren waren uitgekomen en dat zij nu jongen had, vier weken na aankomst! Van diverse andere vogels was het duidelijk dat er gebroed werd. Daaronder zat een zwartkop die zelf vier jaar eerder op Oud Naarden uit een ei gekropen was.

Een tweede interessante vangst op 19 mei was die van een grote karekiet, een schaarse soort voor de Gooimeerkust. Twee dagen daarvoor konden wij een grote karekiet op Oud Naarden horen zingen en nu vingen wij er een op Oud Valkeveen waarbij een tweede exemplaar aanwezig was die echter niet in de netten belandde.

Grote karekiet

Ook op de laatste zondag van mei kwam de temperatuur nauwelijks boven de 10 °C en er stond een harde wind. Verre van ideaal vangweer dus. Door de dreigende buien en de harde wind vlogen de zwaluwen erg laag en dat gold ook voor de gierzwaluwen. Dit bood een gelegenheid om de netten als slagnet te gebruiken en de gierzwaluwen uit de lucht te halen, zoals bijgaande foto laat zien.

Harry de Rooij en Rob Moolenbeek op gierzwaluwenjacht

Op deze manier vingen we zeven gierzwaluwen, een vogelsoort die je normaal nooit in de netten krijgt. Het valt op hoe deze vogels totaal anders zijn dan bijvoorbeeld een oeverzwaluw of boerenzwaluw. Giertjes hebben niet alleen een grote bek, die te vergelijken is met die van een nachtzwaluw, maar vooral stevige korte pootjes met scherpe klauwtjes die onmiddellijk voelbaar zijn zodra je ze in de hand hebt. Met die klauwtjes kunnen ze zich niet alleen vasthouden aan steile rotswanden of muren, maar ze kunnen daarmee ook knijpen als een klauwier of roofvogel wat voor de ringers een bloedende hand betekent. Ook hun neusgaten zijn totaal anders dan wat je bij een gewone zwaluw ziet.

Gierzwaluw

De daarop volgende weken was het weer wel iets behaaglijker met meer zon, maar er was nog steeds veel wind, zodat dit voorjaar voor veel vogels geen makkelijk broedseizoen betekende. Begin juni was het riet nog maar half zo hoog als in het jaar daarvoor en stak het dorre oude riet nog steeds een meter boven het verse groene riet uit. Het is daarom niet verwonderlijk dat de aantallen gevangen vogels slechts ruwweg de helft zijn van de aantallen van vorig jaar in dezelfde periode.

Foto's: Rudy Schippers

Mededeling Vogelringstation Het Gooi no. 12